

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та менеджменту
Кафедра міжнародних економічних відносин
та європейської інтеграції

Кваліфікаційна робота на правах рукопису

БУРЯЧИК Анастасія Євгенівна

УДК 338.27:004.7

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

“Цифрова економіка: сучасні світові тенденції розвитку”

за ОПІ “Міжнародні економічні відносини” спец. 292 “Міжнародні економічні відносини”
галузі знань 29 “Міжнародні відносини”

Подається на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання
на відповідне джерело

_____ А. Є. Бурячик

Керівник роботи
Зінчук Т.О.
д. е. н, професор

Бурячик А.Є. «Цифрова економіка: сучасні світові тенденції розвитку». – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття першого (бакалаврського) освітнього ступеня за ОПП «Міжнародні економічні відносини» галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини». – Поліський національний університет, 2024.

Кваліфікаційна робота присвячена аналізу особливостей впливу сучасних світових тенденцій розвитку цифровізації на закономірності формування світової та національної економіки. У роботі розглядаються основні тренди впровадження інформаційних технологій у всі аспекти господарської діяльності. Особлива увага приділяється ролі глобалізаційних процесів на діджиталізацію економіки.

Ключові слова: цифрова економіка, діджиталізація, інформаційні технології, новітні фінансові технології, цифрові послуги.

Buriachyk A.E. Digital Economy: Modern World Development Trends. - Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for the first (bachelor's) degree in the EP «International Economic Relations» in the field of knowledge 29 «International Relations» specialty 292 «International Economic Relations». - Polissia National University, Zhytomyr, 2024.

The qualification work is devoted to the analysis of the peculiarities of the influence of modern world trends in the development of digitalization on the patterns of formation of the world and national economies. The paper examines the main trends in the introduction of information technology in all aspects of economic activity. Particular attention is paid to the role of globalization processes on the digitalization of the economy.

Keywords: digital economy, digitalization, information technology, new financial technologies, digital services.

Зміст

ЗМІСТ	1
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ІСТОРИЧНІ І СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	7
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНИХ СВІТОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	12
2.1. Вплив глобалізаційних процесів на діджиталізацію економіки	12
2.2. Переваги, прояви та виклики цифрової економіки	20
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД	24
ВИСНОВКИ.....	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	35
ДОДАТКИ.....	45

Вступ

Функціонування сучасної національної економіки базується на стрімкій цифровізації діяльності господарських суб'єктів. Основою цифровізації є процеси швидкого оновлення інформаційних ресурсів, генерації нових знань та активного впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у роботу економічних суб'єктів. Потужними рушіями прогресу підприємств є великі дані (Big Data), блокчейн, хмарні технології, штучний інтелект, Інтернет речей тощо. Розуміння процесів діджиталізації дозволяє країнам та підприємствам ефективно інтегруватися у глобальний ринок, використовувати переваги цифрових технологій та забезпечувати стійкий економічний розвиток. Вивчення цифрової економіки допомагає виявити нові можливості та виклики, що стоять перед сучасним суспільством, і розробити стратегії для їх ефективного подолання.

Проблематика розвитку цифрової економіки є актуальною у всьому світі та перебуває у фокусі уваги багатьох відомих науковців. Теоретичні засади становлення та функціонування цифрової економіки досліджують такі вчені, як Вікнянська А., Гулей, А. Дякона, А. Жаворонок, К. Ковтонюк, А. І. Косач, В. Ляшенко, П. Нікіфоров, К. Шапошников та інші [26].

Прикладні аспекти розвитку цифрової економіки та її вплив на динаміку національної економіки розкривають у своїх працях Г. Карчева, Д. Огородня і В. Опенько [4]. В монографії О. Піжук ідентифікує обмеження та перспективи цифрової трансформації економіки України. С. Коляденко визначає основні передумови та етапи формування цифрової економіки в Україні [6]. У спільній статті Н. Краус, О. Голобородько та К. Краус описують тренди та перспективи розвитку цифрової економіки [27].

Мета дослідження: виявити та обґрунтувати особливості впливу сучасних тенденцій розвитку цифровізації на закономірності формування світової та національної економіки.

Об'єктом дослідження є процеси формування теоретичних та практичних особливостей сучасних світових тенденцій розвитку цифрової економіки.

Предмет дослідження: вплив світових тенденцій розвитку інформаційних технологій на економіку.

Методи дослідження: теоретичного аналізу наукової літератури, абстрагування при визначенні сутності категорії «цифрова економіка», при теоретичному узагальненні та побудові висновків); таблично-графічний (представлення розрахунків у вигляді таблиць, рисунків, схем та описовій оцінці конкретних результатів), статистичний (для аналізу даних та інформації щодо стану і динаміки процесів цифровізації економіки), аналізу та синтезу (розгляд процесів цифровізації за окремими напрямками та в цілому на рівні світового та національного ринку).

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури, додатків. Загальний обсяг роботи становить 57 стор. тексту комп'ютерного набору.

Результати досліджень опубліковано в таких наукових працях:

1. Бурячик А. Основні характеристики економіки США: матеріали студент. наук. конф. / Поліський національний університет, ф-т економіки та менеджменту, каф. міжнародних економічних відносин та європейської інтеграції. Житомир, 2020. (Додаток В).
2. Бурячик А Міжнародний бізнес в умовах пандемії: Розвиток чи виживання в умовах кризи : матеріали VII студент. наук. конф.: “Глобальний вимір сучасних

проблем міжнародного бізнесу та менеджменту” / Поліський національний університет, ф-т економіки та менеджменту, каф. міжнар. екон. відносин та європейської інтеграції. Житомир: ПНУ, 2021. С 78-80. (Додаток Г).

3. Вплив війни на міжнародний логістичний бізнес : матеріали VIII наук.-практ. студ. конф.: “Партнерство бізнесу та університетів : міжнародний контекст” / Поліський національний університет, ф-т економіки та менеджменту, каф. міжнародних економічних відносин та європейської інтеграції. Житомир, 2022. С.23-24. (Додаток Д).

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ІСТОРИЧНІ І СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

У сучасному світі, переповненому цифровими інноваціями, економіка стає все більш високотехнологічною. Це означає, перехід від звичайних економічних підходів до використання передових технологій у процесах виробництва та розподілу ресурсів. Завдяки величезній кількості доступної інформації, необхідна сучасна обробка даних і їх подальше моделювання, разом з теоретичним аналізом сучасних змін у світовій цивілізації. Ця цифрова революція відкриває безліч можливостей для ефективного управління економікою, але водночас створює нові виклики [14]. Отже, в період цифрової революції економіка трансформується, використовуючи передові технології для оптимізації процесів та вирішення складних завдань.

Досить багато вітчизняних та зарубіжних науковців досліджували поняття цифрової економіки (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Трактування дефініції «цифрова економіка»

Науковець	Характеристика поняття
Мезенбург Т.	Поєднання в собі таких компонентів, як інфраструктура, електронний бізнес та електронна комерція
Коляденко С.	Створення електронних товарів, які реалізуються за допомогою електронної комерції
Кіт Л.	Групування всієї економіки у мережу комп'ютерних застосунків для подальшого її використання.
Тапскотт Д.	Створена та існує з використанням цифрових даних
Малік І.	Вважає синоніми цифрову економіку, інформаційні дані, мережеву економіку та взаємопов'язує їх.

Джерело: [2; 5; 19; 39].

Підсумовуючи визначення вчених, можемо узагальнити, що цифрова економіка є системою соціально-економічних відносин, яка заснована на застосуванні масштабної кількості даних, що генеруються і переробляються в

різних інформаційних системах, за допомогою новітніх математичних методів і моделей переробки даних, і спрямовану, з метою отримання прибутку, на створення нових виробництв, платформ, моделей управління, нових ринків та нових споживачів [6]. Цифрова економіка – це сфера економіки, що включає в себе ряд компонентів, таких як інфраструктура, електронний бізнес та електронна комерція, і є результатом групування всієї економіки у мережу комп'ютерних застосунків. Вона характеризується створенням та реалізацією електронних товарів через електронну комерцію, а також використанням цифрових даних у всіх аспектах господарської діяльності. Цифрова економіка вперше була запропонована Тапскоттом і поступово виникла після трьох етапів: інформаційної економіки, Інтернет-економіки та нової економіки [6].

Загалом можна виділити чотири основні етапи історичного розвитку цифрової економіки [29]:

Перший етап ознаменував собою створення та впровадження перших комп'ютерів, переважно великих та громіздких, з обмеженим функціоналом, у великих корпораціях, наукових та військових центрах. На цьому етапі були розроблені перші важливі програми та системи, які стали прототипами сучасних. Наприклад, у 1956 році IBM представила світову першу систему накопичувачів на жорстких магнітних дисках, що забезпечило зберігання інформації. Також була розроблена програма MARC для створення спеціального формату файлу, який міг читати комп'ютер та здійснювати пошук.

Другий етап пов'язаний з появою та поширенням Інтернету, починаючи з 1983 року, коли було стандартизовано спосіб зв'язку різних комп'ютерних мереж. Поява пошукової системи Google в 1996 році відзначалася новаторською ідеєю, яка полягала в аналізі відношень між сайтами, що дозволило поліпшити релевантність пошукових результатів.

Третій етап, започаткований у 2009 р., відзначається появою та розвитком криптовалют, зокрема Bitcoin. Це призвело до формування нового ринку та

створення індустрії з капіталізацією у мільярди доларів. Роль криптовалют та їх майбутнє в суспільстві і економіці залишається предметом дискусій.

Четвертий етап (з 2019 р.) обумовлений глобальними змінами, спричиненими пандемією Covid-19 та застосуванням карантинних обмежень. Суспільство перейшло до масової цифровізації усіх сфер діяльності, змінивши форми комунікації та організацію бізнес-моделей [7;10].

Кожен з розглянутих етапів відзначався своїми особливостями та внеском у розвиток цифрової економіки, яка стає все більш важливою складовою сучасного світу [8]. На основі дослідження напрямків вчених в галузі еволюції цифровізації економіки можемо зобразити схему її становлення та розвитку цифрової економіки (рис.1.1).

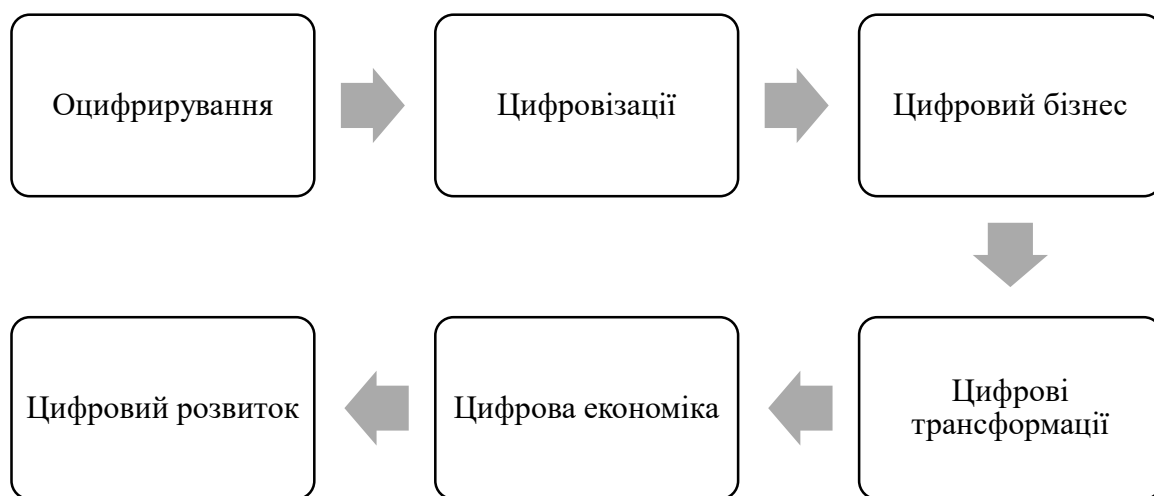

Рис.1.1. Структурно-логічна схема становлення та розвитку цифрової економіки

Джерело: [14].

Слід зазначити, що цифровізація дійсно відображає перехід від простого оцифрування до створення нових цифрових видів діяльності, які потім можуть стати джерелом доходів. Цей процес супроводжується трансформацією всіх аспектів традиційних видів підприємництва, включаючи організаційну культуру

і ділову практику [5;6]. На формування цифрової економіки як галузі науки та одного із секторів економіки завдають впливу сукупність чинників (табл. 1.2)

Таблиця 1.2

Основні чинники впливу на розвиток цифрової економіки

Назва чиннику	Характерні риси
Цифрові фінанси	Впровадження цифрових технологій у всі сфери економіки: банківські установи, торгівлю, соціальні програми, мобільні гроші тощо.
Соціальні мережі	Джерело отримання інформації та її розповсюдження.
Цифрова ідентифікація та кібербезпека	Використання біометрії для оплати платежів, засвідчення особистості, отримання інформації тощо.
Великі обсяги даних та мобільність до їх доступу	Одночасна обробка та доступ до значної кількості інформації, оприлюднення та відкритість даних держави тощо.
Інтеграція декількох систем управління та організації економічної діяльності	Можливість здійснення операцій чи проведення діяльності онлайн та офлайн.

Джерело: [17; 34; 46].

Процес розвитку цифрової економіки в останнє десятиріччя набуває подальшого розповсюдження та обертів за темпами впровадження, що підтверджується його соціально- економічними особливостями. Серед них можна виділити такі, як: - широке використання інноваційних інформаційно-комп'ютерних технологій та штучного інтелекту; - впровадження електронного документообігу та автоматизація бізнес-процесів; - забезпечення балансу відкритого доступу до інформаційних ресурсів та економічної безпеки; - підвищення значимості та капіталізації інтелектуального капіталу та професійних компетентностей; - побудова цифрового суспільства через зростаючу роль Інтернету та соціальних мереж; - зростання темпів валового внутрішнього продукту через цифровізацію економіки; - використання цифрових платформ та бізнес-моделей на основі симбіозу онлайн та офлайн

організацій; - мобільність та чутливість до змін на ринку; - створення єдиного інформаційного простору; - глобальна інтеграція на основі цифрового ринку [6].

Проте цифровізація не є самою метою, а лише засобом досягнення конкретних цілей. Цифрова економіка повинна розглядатися як складова частина загальної економіки, а не як окремий сегмент. Вона відображає процес матеріалізації доданої вартості виробництва товарів і послуг за допомогою цифрових технологій, особливо для тих галузей, які активно використовують Інтернет [35]. Значущість цифрових технологій полягає в їхній здатності сприяти співпраці в усіх сферах економіки та на всіх рівнях. Вони можуть покращувати ефективність виробництва, оптимізувати бізнес-процеси, забезпечувати доступ до інформації та сприяти розвитку інновацій.

Зважаючи на тренд, можна зазначити, що цифровий розвиток економіки має двоякий характер. З одного боку, він створює потенційні ризики у вигляді якісних змін у суспільстві, у структурі виробництва та економіки в цілому, що вимагають від суб'єктів економіки вживання ефективних заходів щодо зниження витрат, а з іншого, створює механізм мінімізації цих ризиків, в основі якого знаходяться прогресивні можливості, надані процесом діджиталізації.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНИХ СВІТОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

2.1. Вплив глобалізаційних процесів на діджиталізацію економіки

Глобалізація є найчастіше вживаним словом у сучасному бізнес-контексті через вплив на операції та управління ними. Це інтеграція багатьох суспільств та економік, обумовлена такими факторами, як нові технології, національна та міжнародна політика та нові економічні відносини.

За прогностичними оцінками Бостонської консалтингової групи обсяг цифрової економіки в світі сягне до 16 трлн дол. США вже у 2035 р. [37]. Лідерами серед країн, де галузь цифровізації найпоширеніша виступають такі, як США, Китай, Японія та країни ЄС (рис. 2.1.)

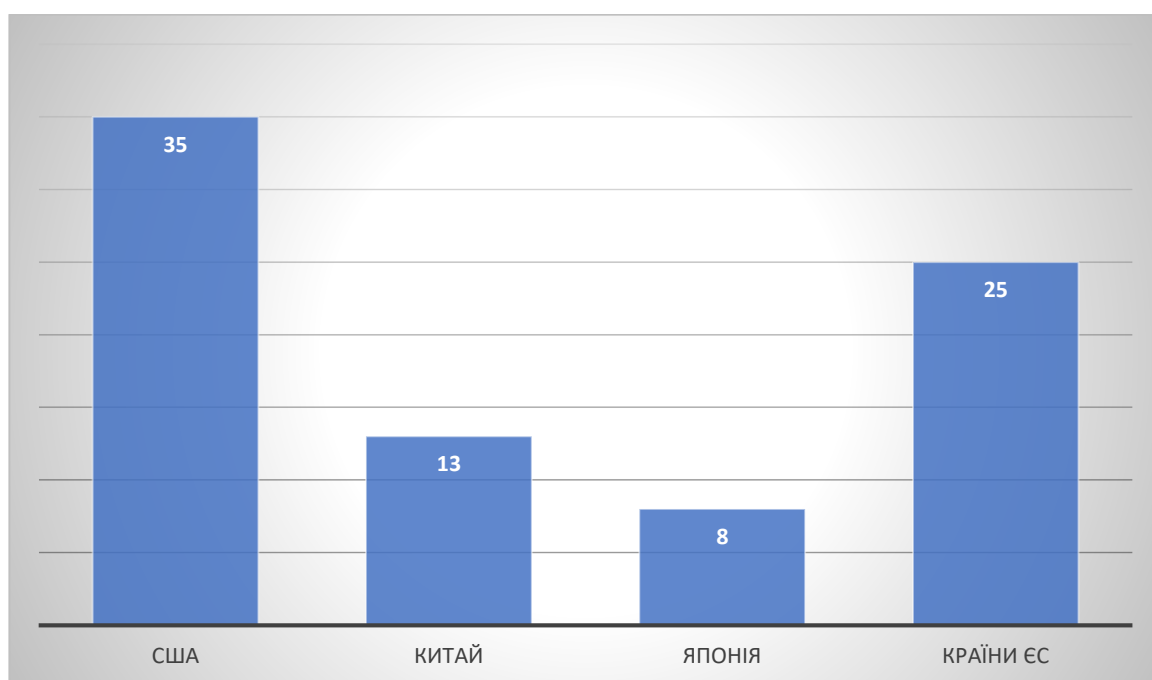

Рис. 2.1 Країни-лідери цифрової економіки, 2022 р., %

Джерело: [5].

Зростання цифрової економіки відбувається темпами набагато швидшими, ніж зростання глобального ВВП, та за статистичними даними за останні 15 років зростання цифрової економіки спостерігається на рівні у 2,5 рази. Одним із

стимуляторів бурхливого розвитку цифровізації в глобальному масштабі стала пандемія COVID-19.

Доцільним є аналіз напрямів впливу глобалізації на діджиталізацію економіки (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Основні напрями розвитку процесів діджиталізації в умовах глобалізації

Напрямок діджиталізації економіки	Глобалізаційні впливи
Цифрова інфраструктура	Міжнародний обмін технологіями та знаннями, що покращує якість і доступність Інтернету, розширює мережу високошвидкісного зв'язку та сприяє створенню смарт-міст.
Технології: аналітика великих даних	Міжнародна співпраця та обмін великими обсягами даних дозволяють ефективніше використовувати аналітику для прогнозування тенденцій, покращення бізнес-процесів та прийняття рішень, що базуються на реальних даних.
Електронна взаємодія бізнесу та влади	Стимулює впровадження електронного урядування і цифрових платформ для взаємодії бізнесу та влади, що підвищує прозорість, ефективність адміністративних процесів та знижує корупцію.
Екосистема	Розвиток глобальних цифрових екосистем, які об'єднують підприємства, споживачів і постачальників послуг на єдиних платформах, сприяє швидшому поширенню інновацій, підвищенню конкурентоспроможності та зростанню економіки.
Трансформація освіти, медицини	Глобалізація прискорює цифровізацію освіти і медицини, забезпечуючи доступ до онлайн-освіти, дистанційного навчання, телемедицини та інших інноваційних рішень, що підвищують якість та доступність цих послуг.
Високотехнологічні виробництва	Міжнародний обмін технологіями і знаннями сприяє розвитку високотехнологічних виробництв, впровадженню автоматизації, роботизації та інших інновацій, що підвищують продуктивність і якість продукції.

Джерело: [9].

Серед чинників розвитку цифрових технологій в міжнародному бізнес-середовищі основними є такі:

Доступність цифрових технологій. Першою передумовою цифрової трансформації є наявність цифрових технологій. Ці технології включають інтернет, хмарні обчислення, мобільні пристрої, великі дані та штучний інтелект [46]. Інтернет надає можливість бізнесу зв'язуватися з клієнтами та постачальниками по всьому світу. Хмарні обчислення дозволили компаніям зберігати та обробляти дані більш ефективно. Мобільні пристрої допомагають

компаніям зв'язуватися з клієнтами в дорозі. Великі дані дали бізнесу можливість збирати та аналізувати великі обсяги даних. Штучний інтелект дозволив бізнесу автоматизувати завдання та приймати кращі рішення.

Готовність бізнесу до впровадження цифрових технологій [33]. Другою передумовою цифрової трансформації є готовність бізнесу до впровадження цифрових технологій. Це вимагає від бізнесу відкритості до змін та готовності інвестувати в нові технології. Підприємства, які не готові до цифрової трансформації, можуть зіткнутися з низкою проблем:

- 1) брак розуміння цифрових технологій: компанії, які не розуміють, як працюють цифрові технології, можуть неохоче інвестувати в них;
- 2) брак ресурсів: компанії, які не мають ресурсів для інвестування в цифрові технології, не зможуть їх успішно впроваджувати;
- 3) відсутність цифрової стратегії: компанії, які не мають чіткого плану використання цифрових технологій, можуть не досягти бажаних результатів [21];

Наявність кваліфікованих працівників [46]. Третьою передумовою цифрової трансформації є наявність кваліфікованих працівників. Компанії повинні мати можливість знайти і найняти працівників, які мають навички ефективного використання цифрових технологій. Попит на кваліфікованих працівників у цифрову епоху стрімко зростає. Це створює розрив у навичках у багатьох країнах. Компанії, які не можуть знайти кваліфікованих працівників, не зможуть успішно впроваджувати цифрові технології.

Належне регуляторне середовище [46]. Четвертою передумовою цифрової трансформації є належне регуляторне середовище. Бізнес повинен працювати в середовищі, яке підтримує цифрові інновації. У деяких країнах регуляторне середовище не сприяє цифровим інноваціям. Це може ускладнити для бізнесу впровадження цифрових технологій.

Належна інфраструктура [37]. П'ятою передумовою цифрової трансформації є належна інфраструктура. Сюди входить наявність високошвидкісного інтернету, надійного електропостачання та безпечних центрів обробки даних. Без належної інфраструктури бізнес не зможе ефективно впроваджувати цифрові технології.

Глобалізація та зростання світових ринків, поряд із зростаючою конкуренцією, змушують компанії створювати стійкі бізнес-моделі, менш вразливі до негативних впливів глобалізації. Стійкість бізнес-моделей забезпечується ефективним використанням природних, матеріальних, фінансових та інтелектуальних ресурсів. Трансформація призводить до переходу на мережеву взаємодію та формування екосистем постачальників, партнерів, споживачів і конкурентів навколо компаній [7].

У даний час тенденція стрімкого розвитку цифрової глобалізації стає все більш очевидною. Британський соціолог Ентоні Гідденс зазначив, що тенденція глобалізації не повернеться назад і щодня вона посилюється. Гідденс назвав пандемію COVID-19 «дигідемією», вважаючи, що «жодна велика епідемія ніколи не поширювалася так швидко» і що «наші відповіді також були значною мірою оцифровані». Під час пандемії онлайн-освіта, телемедицина, віддалена робота та інші нові способи роботи стали частиною повсякденного життя людей. Цифрова економіка, представлена електронною комерцією, процвітає, сприяючи відновленню та розвитку світової економіки. Відповідно до останнього звіту про розвиток мобільного Інтернету в Китаї (2022) станом на кінець 2021 р. в усьому світі було 4,9 мільярда користувачів Інтернету, що становить 63% світового населення. У 2021 р. трафік мобільного доступу до Інтернету досяг 2,216 трлн гігабайт (ГБ), що на 33,9% більше, ніж у минулому році. Середньомісячне використання даних мобільного Інтернету на користувача (DOU) досягло 13,36 ГБ на користувача на місяць. Лише за 2020 р. у світі з'явилося ще 117 млн мобільних користувачів. Глобальна пропускна здатність Інтернету зросла на 35%

у 2020 р., що стало найбільшим зростанням з 2013 р. Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) прогнозує, що глобальний місячний трафік даних збільшиться з 230 екзабайт у 2020 р. до 780 екзабайт до 2026 р. [13].

Напрямки цифрової трансформації постійно розвиваються. З появою нових технологій підприємствам потрібно буде адаптувати свої стратегії, щоб скористатися новими можливостями, які пропонують ці технології.

По-перше, цифрова глобалізація стимулює конкуренцію та розвиток цифрових технологій. У кіберпросторі транскордонне функціонування цифрових технологій є зручним; це розумно сприяє інтеграції та не вимагає додаткових витрат на використання. Тому транскордонні транзакції даних та транскордонна інтеграція даних стають все більш поширеними у всьому світі. Швидке застосування цифрових технологій вертикально (з часом) і горизонтально (на ринках) сприяє зростанню міжнародної торгівлі та інвестицій, постійно розширюючи переваги, створені цифровою глобалізацією. Загалом, термін «основа цифрової глобалізації» має два рівні значення. На одному рівні це стосується цифрової інфраструктури: наприклад, кількість широкосмугового доступу до Інтернету та кількість базових станцій мобільного зв'язку. На іншому рівні це стосується концепцій, теорій, логіки та алгоритмів, що лежать в основі 5G, хмарних обчислень, штучного інтелекту тощо.

По-друге, цифрова глобалізація сприяє популяризації цифрових галузей, а також цифровізації традиційних галузей. У контексті цифрової глобалізації цифрові технології та елементи досягають транскордонної інтеграції, яка сприяє індустріалізації за допомогою технологій даних та елементів даних, а також цифровізації традиційних галузей. Цифрова індустріалізація розірве межі трьох традиційних промислових секторів, сприятиме змінам у галузях з точки зору форми, організації, розподілу ресурсів і функцій, досягне комерційної цифровізації, фінансової цифровізації тощо. Цифрові галузі об'єднуюватимуть онлайн- та офлайн-операції, повною мірою використовуватимуть суттєву участь

цифрових платформ у реальній економіці для створення вартості, розвитку нових галузей, нових форматів і нових моделей, а також культивування нових екологічно інклюзивних типів фізичних підприємств. Тим часом цифрові технології, такі як штучний інтелект, великі дані та 5G, трансформуватимуть і оновлюватимуть цілі промислові ланцюги в традиційних секторах, що все більше відображатиме швидкі, руйнівні характеристики цифрової глобалізації та поступово досягне цифровізації.

Нарешті, цифрова глобалізація сприяє збільшенню глобальних цифрових можливостей. Цифрова глобалізація сприяє потоку цифрових талантів, а цифрові таланти є ключовими елементами для забезпечення сталого розвитку цифрової глобалізації. Талановитий персонал із професійними цифровими навичками, який займається розробкою та наданням цифрових продуктів, разом із людьми з комплексними талантами, які їх доповнюють, досягнуть інтеграції та мобільності через кордони та сектори. Цифрові практики з'являться в первинних, вторинних і третинних галузях, а різні аспекти суспільства, такі як виробництво, обіг, розподіл і споживання, також створять нові цифрові професії [15].

В рамках даного дослідження варто виявити вплив глобалізаційних процесів на діджиталізацію економіки на основі компанії ПП «Опалення Ніагара». Основним видом діяльності підприємства є монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування [20]. У табл. 2.2 представлено сучасні напрями використання діджитал технологій у діяльності ПП «Опалення Ніагара».

Таблиця 1.3

Напрями використання діджитал технологій ПП «Опалення Ніагара»

Напрямы	Характеристика
Гіперавтоматизація	Поєднує роботизовану автоматизацію процесів (RPA) з можливостями AI та ML для наскрізної автоматизації складних бізнес-процесів.
Штучний інтелект (AI) і машинне навчання (ML)	Компанія використовує технології AI та ML для підвищення ефективності роботи, виявлення шахрайства та покращення взаємодії з клієнтами, інформацію для оцінки ризиків і сегментації клієнтів.
Роботизована автоматизація процесів (RPA)	RPA набула популярності, автоматизуючи повторювані ручні завдання та покращуючи операційну ефективність. Використовуючи програмних роботів, компанія оптимізує такі процеси, як введення даних і перевірка відповідності, зменшуючи кількість помилок і підвищуючи продуктивність
Хмарні обчислення	Компанія використовує хмарні обчислення, щоб оптимізувати витрати на інфраструктуру, покращити масштабованість і забезпечити швидше розгортання програм.
Аналітика даних і великі дані	ПП «Опалення Ніагара» використовує аналітику даних і технології великих даних, щоб отримати практичну інформацію даних про клієнтів.

Джерело: [16].

На ринку опалювальних систем існують як можливості, так і загрози. З одного боку, ринок постійно зростає, що відкриває нові можливості для розвитку. З іншого боку, економічна нестабільність, зростання цін на енергоносії, збільшення конкуренції та зміни законодавства можуть негативно вплинути на діяльність ПП "Опалення Ніагара". Проведене дослідження дало змогу встановити високий рівень впровадження цифрових технологій у виробничі процеси підприємства. Проте було з'ясовано, що в системі управління персоналом цифрові технології або не використовуються зовсім, або їх впровадження є на досить низькому рівні.

Для вирішення даної проблеми компанії пропонується впровадити програму Ахарта «Управління персоналом», в якій автоматизовано підбір персоналу від заявки керівника на місці роботи, супровід кандидата у період оцінки до працевлаштування кандидата. Також автоматизована система мотивації персоналу: відбувається вивантаження даних з основної бази даних Ахарта, формування звітів та проставлення результатів KPI співробітникам

компанії, і при затвердженні керівником в базі даних, дані вивантажуються автоматично в систему «Парус» для нарахування заробітної плати. Також у функціонал АХ2012 входять інструменти, що дозволяють забезпечувати роботу товариства, вести товарорух роздрібного об'єкта, звітність і всі супутні процеси; вести основні довідники комерції: товари, ціни, договори, контрагентів; контролювати маркетингові заходи: знижки, маркетингові кампанії, цінова політика тощо. Крім того, програмний продукт Ахарта використовується для планування ресурсів. Даний софт наділений рядом функцій, які відповідають за управління транспортом, складом, запасами, регулювання попиту і пропозицій, прогнозування, розвитку, формування стратегії і аналізу.

Глобалізація сприяє розвитку цифрової інфраструктури через інвестиції в телекомунікації, інтернет-мережі та технології зв'язку. Взаємодія між країнами дозволяє швидше впроваджувати передові технології, що створює основу для подальшої діджиталізації економіки. Підключення до глобальних мереж забезпечує доступ до інформації та ринків, що сприяє зростанню економічної активності. Глобалізація приводить до збільшення обсягів даних, що створюються і обробляються на глобальному рівні. Використання аналітики великих даних (Big Data) стає важливим інструментом для бізнесу, дозволяючи приймати обґрунтовані рішення, оптимізувати процеси та прогнозувати ринкові тренди. Це підвищує конкурентоспроможність підприємств на світовому ринку.

Глобалізація має значний вплив на діджиталізацію економіки, стимулюючи розвиток цифрової інфраструктури, впровадження інновацій та підвищення ефективності бізнесу та державних структур. Це створює умови для сталого економічного зростання та покращення якості життя.

2.2. Переваги, прояви та виклики цифрової економіки

Розвиток інформаційних технологій значно змінює спосіб життя людини, здійснюючи цифровізацію всіх сфер її діяльності. Держава, бізнес та населення активно використовують цифрові технології. Цифрова економіка має численні переваги, серед яких швидке отримання товарів та послуг, зниження їх вартості завдяки скороченню кількості посередників, а також спрощення пошуку постачальників та споживачів [18]. Проте її вплив на суспільство та економічну безпеку держави є неоднозначним (рис. 2.2.).

Рис. 2.2. Вплив цифровізації на суспільство та економічну безпеку держави

Джерело: [25].

Крім плюсів, цифрова економіка має різні виклики. Можна виділити ризики цифрової трансформації та цифровізації, як наслідок використання

діджитал- технологій в економіці країни. Існують основні виклики пов'язані із зайнятістю осіб, які полягають у наступному:

- зростання безробіття у зв'язку з автоматизацією процесів;
- вимога нових видів професій (кінезіолог, естетик, фахівець із сонячних технологій, аналітик транспортних засобів, персональний веб-менеджер, тощо);
- зміна звичних сталих професій (вчитель, бібліотекар тощо).

Дані виклики вирішуються за допомогою формування культури «навчання протягом життя», створення та розвитку цифрових платформ талантів.

Важливо також визначити такий ризик як зростання кіберзлочинності (викрадення особистих даних, коштів з рахунків, збір великої кількості конфіденційної та комерційної інформації, блокування діяльності тощо), з якою необхідно боротися як на особистому, так і на державному рівні.

У країнах світу виділяють різні проблемні аспекти цифрової економіки (Додаток А). Зазначені проблеми вимагають комплексного підходу та співпраці між урядами, приватним сектором та громадянським суспільством певної держави для їх вирішення та забезпечення сталого розвитку цифрової економіки у внутрішньому середовищі країни.

Проведене дослідження дозволило систематизувати основні ризики та виклики цифрової економіки відносно їх впливу на економічну безпеку країни: вразливість інтернет-мережі, несанкціоноване використання технологій, зростання соціальної ізоляції, залежність від стабільності інтернету (рис. 2.3).

Інтернет	<ul style="list-style-type: none"> • Уразливість (несанкціонований вплив, кібертероризм) • Незаконне використання технологій (управління відеоспостереженням тощо)
Використання штучного інтелекту	<ul style="list-style-type: none"> • Використання в особистих інтересах певних сторін: роботизація, автоматизація, зростання соціальної ізоляції через втрату робочих місць, соціальна напруга, тотальне стеження за населенням, витік даних тощо.
Використання технологій	<ul style="list-style-type: none"> • Ризики, які пов'язані із використанням системою блокчейн, інфраструктури побудованих на ній сервісів, незмінністю інформації в мережі (неможливістю виправити помилку, змінити неправильно введену інформацію), використання токенів, як засіб відмивання грошей, фінансування тероризму.
Імпорт мікроелементів	<ul style="list-style-type: none"> • Основна частка програмного забезпечення та комп'ютерної техніки, що використовується в різних країнах світу, імпортується. Вони можуть містити спеціальні чіпи для шпигунства.
Використанням хмарних технологій	<ul style="list-style-type: none"> • Залежність від надійності функціонування телекомунікаційної системи; розмивання відповідальності за забезпечення інформаційної безпеки та зниження рівня контролю за рахунок розподілу їх між компаніями користувачами, власниками хмарних технологій, інтернет-провайдерів.
Стабільність Інтернету	<ul style="list-style-type: none"> • як основного каналу передачі

Рис. 2.3. Виклики цифрової економіки

Джерело: [20].

Цифрова трансформація може мати як позитивні, так і негативні наслідки для підприємств у міжнародному бізнесі. Компанії, які здатні успішно впровадити цифрову трансформацію, можуть скористатися перевагами підвищення ефективності, поліпшення обслуговування клієнтів, нових ринкових можливостей та активізації інновацій. Однак ті, хто не буде обережним, можуть також зіткнутися з ризиками кібербезпеки, проблемами конфіденційності даних, проблемами дотримання законодавства, культурними бар'єрами, мовними бар'єрами, браком навичок, опором змінам і високими витратами.

У процесі цифрової трансформації та зміни бізнес-моделі компанії мають пройти кілька етапів. Першим кроком є визначення стратегії розвитку (майбутня взаємодія з клієнтами, методи конкурентної боротьби, інструменти великих даних, напрямки і темпи інновацій, а також, можливо, зміна основних цінностей), за якими слідує оцифрування маркетингу та автоматизація операційних процесів. Важливо розуміти, що цифрова трансформація вимагає кадрових змін. Згідно з дослідженням, у найближчі роки бізнес-структури по всьому світу зіткнуться з ситуацією так званого кадрового голоду. Опитування понад 600 керівників вищої ланки, проведене Бостонською консалтинговою групою (BCG, 2017), показало, що багатьом компаніям сьогодні бракує кваліфікованих фахівців для вирішення ключових технологічних викликів. Намагаються сформувати басейн «цифрових талантів», наймати, навчати та утримувати висококваліфікованих спеціалістів у відповідних сферах бізнесу, розвивати нові цифрові навички у наявного персоналу. [20].

Важливо зазначити, що бізнес має ретельно зважити потенційні переваги та недоліки цифрової трансформації, перш ніж впроваджувати її. Компанії також повинні розробити план пом'якшення ризиків, пов'язаних з цифровою трансформацією. За умови ретельного планування та виконання цифрова трансформація може стати потужним інструментом для бізнесу, який прагне розвиватися та досягати успіху на глобальному ринку.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

США традиційно є лідером у сфері цифровізації, активно впроваджуючи різноманітні програми на всіх рівнях влади у співпраці з науковою спільнотою та приватним бізнесом. Зокрема, з 2009 р. діє федеральна ініціатива в області хмарних технологій. У США функціонують спеціалізовані програми, спрямовані на підтримку цифрових технологій та аналіз їх впливу на національну економіку. Однією з перших таких програм став Порядок денний цифрової економіки, розроблений у 2015 р.. Ця програма допомагає підприємствам і споживачам зрозуміти потенціал цифрової галузі для стимулювання економічного зростання та розширення можливостей.

У країнах-членах ЄС діє понад 30 спеціалізованих державних і регіональних стратегій, які сприяють цифровій трансформації галузей і економік. У 2017 р. Комісія Європейського Союзу запровадила платформу обміну інформацією EU Digital Single Market, уніфіковану для всіх країн-учасниць. Ця платформа підтримує національні проекти з цифровізації, забезпечує фінансову підтримку, координує реалізацію інвестиційних проектів у цифровій економіці, сприяє підготовці кваліфікованих кадрів та обміну досвідом. Основними принципами політики країн ЄС у сфері цифрової трансформації є розробка єдиних стандартів і правил у сфері інфокомунікаційних технологій, підтримка досліджень і розробок у галузі цифровізації та орієнтація на потреби споживчого ринку.

Останні кілька років цифрова економіка Китаю розвивається стрімкими темпами. На поточний момент вона є одним з основних драйверів економіки Китаю. Незважаючи на те, що за рівнем діджиталізації економіки Китай

поступається деяким розвиненим країнам, темп цифрової трансформації досить високий, що дозволило Китаю стати одним із лідерів у сфері цифрової економіки серед країн, що розвиваються. Окремі сегменти цифрової економіки почали розвиватися у Китаї майже відразу з появою інтернету.

Перші передумови появи інтернету в Китаї відносяться до кінця 1980-х рр., коли Цянь Тяньбай, професор Пекінського університету і керівник проекту CANET (Chinese Academic Network)¹⁰⁷, відправив перше e-mail повідомлення з Китаю до Німеччини 20 вересня 1987 р. одна пропозиція – «Через Велику стіну – доступ до світу».

Ця подія стала відправною точкою історії розвитку інтернету в Китаї, після неї почалося налагодження контактів між університетами та дослідницькими центрами Китаю та інших країн. У 1988 р. Університет Цінхуа налагодив контакт із Університетом Британської Колумбії у Канаді. У тому ж році за допомогою мережі DECnet дослідницькому інституту фізики високої енергії при Академії наук Китаю вдалося здійснити інтернет-контакт з Європою та Північною Америкою. У 1989 р. встановлений контакт із дослідницькою мережею ФРН. У 1990 р. почалося здійснення проекту створення єдиної дослідницької бази Пекінського університету, Університету Цінхуа та Академії наук Китаю.

У жовтні 1990 р. офіційно зареєстровано доменне ім'я Китаю (.cn). 17 травня 1991 р. Інтернет став загальнодоступним 20 квітня 1994 р. мережа Китаю була з'єднана з глобальною мережею, ця дата стала офіційним Днем народження інтернету в Китаї. З 1994 р. починається період зародження цифрової економіки, коли було реалізовано повнофункціональне з'єднання з міжнародним Інтернетом. Перші інтернет-фірми стали з'являтися в Китаї 1995 р., також з'явилися електронні розсилки та реклама. У 1999 р. існувало понад 8 тис. сайтів, пов'язаних з B2C торгівлею. У 1998 р. засновано компанію Tencent. У цьому ж році було створено Alibaba Group, в 2000 р. засновано компанію Baidu.

Три технологічні гіганти заклали основу розвитку цифрового сегменту економіки Китаю, за рахунок власного розвитку та інвестицій в ІТ-сферу, ВАТ створили необхідну екосистему для розвитку цифрової економіки. Другий період розвитку цифрової економіки починається в 2003 р. Для цього етапу характерним є динамічний розвиток цифрової економіки, зростання кількості користувачів, а також продовжують з'являтися нові формати бізнесу [22;25; 30;36].

Виходячи із практики країн світу бачимо, що існують дві різні моделі участі держави в цифровій трансформації бізнесу: ринкова (саморегулювання) та адміністративно-управлінська. У першій моделі роль держави зводиться до створення належних умов для цифровізації економічних процесів, а друга базується на поступовому розвитку інфраструктури цифрової економіки під керівництвом державних інституцій влади з подальшим впровадженням у цифровий сектор відповідних суб'єктів господарювання. Загалом можна виділити світові цифрові тренди: минуле - 2000-2015 роки, сучасність 2015-2020 роки та близьке майбутнє 2020- 2027 роки (Додаток Б).

Цифрова економіка відіграє ключову роль у стимулюванні інновацій, економічного зростання, створення робочих місць та підвищенні конкурентоспроможності України на шляху до євроінтеграції. Завдяки швидкому розвитку технологій, зростає обсяг торгівлі послугами через цифрові мережі, що відкриває нові можливості та розширює горизонти, сприяючи укладенню більшої кількості угод. Для прискорення інтеграції України в ЄС необхідно врахувати низку важливих аспектів, які дозволять адаптувати всі сектори української економіки до європейських стандартів. Одним із найважливіших факторів є діджиталізація. На рис. 3.1 зображено динаміка оцінки рівня діджиталізації економіки України.

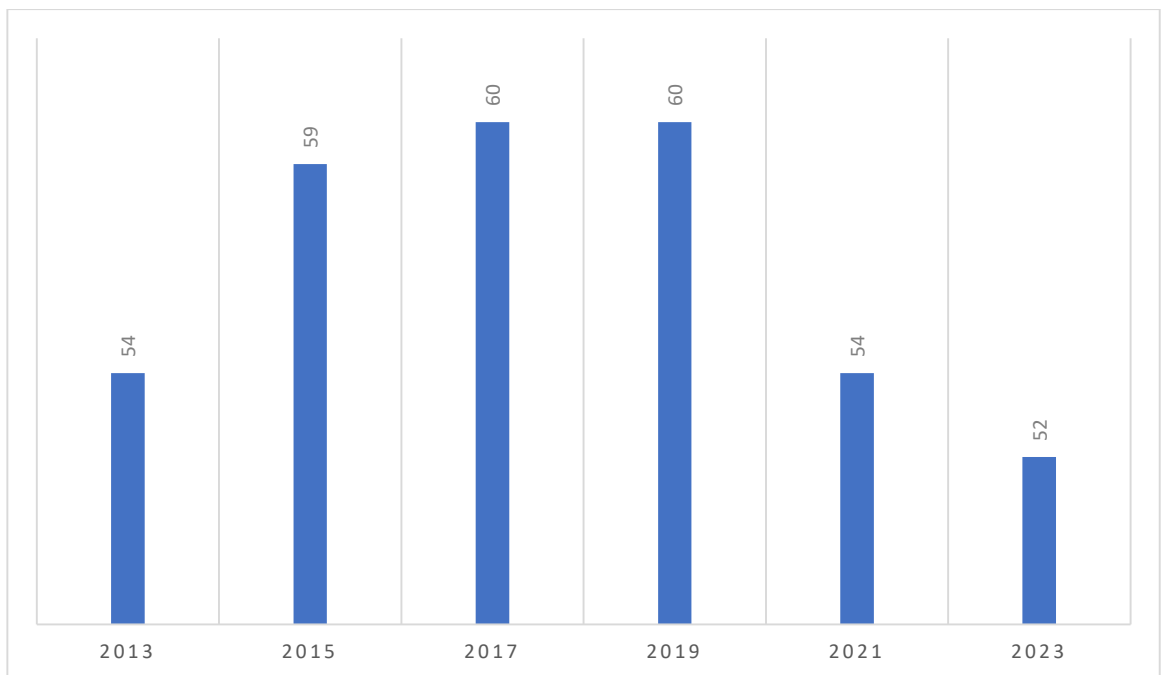

Рис. 3.1. Динаміка оцінки рівня діджиталізації економіки України протягом 2013-2023 рр.

Джерело: [34].

Світовий рейтинг цифрової конкурентоспроможності IMD оцінює здатність економіки впроваджувати та розвивати цифрові технології, що сприяє трансформації в державному управлінні, бізнес-моделях та суспільстві загалом. За даними Світового центру конкурентоспроможності, у 2023 р. Україна посіла 52 місце серед 64 країн за рівнем діджиталізації економіки. Серед проблем — обмежений доступ до цифрових технологій для широких верств населення, особливо серед старшого покоління, а також повільний процес діджиталізації державних послуг.

Одним із ключових показників розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та мережевої економіки є індекс мережевої готовності (Networked Readiness Index, NRI), який був розроблений у 2002 році і раніше публікувався Всесвітнім економічним форумом (World Economic Forum) та міжнародною бізнес-школою INSEAD у рамках щорічних звітів про розвиток глобального інформаційного суспільства. Рівень України за цим індексом у порівнянні з

іншими країнами характеризується значно нижчими значеннями показника NRI (рис. 3.2.)

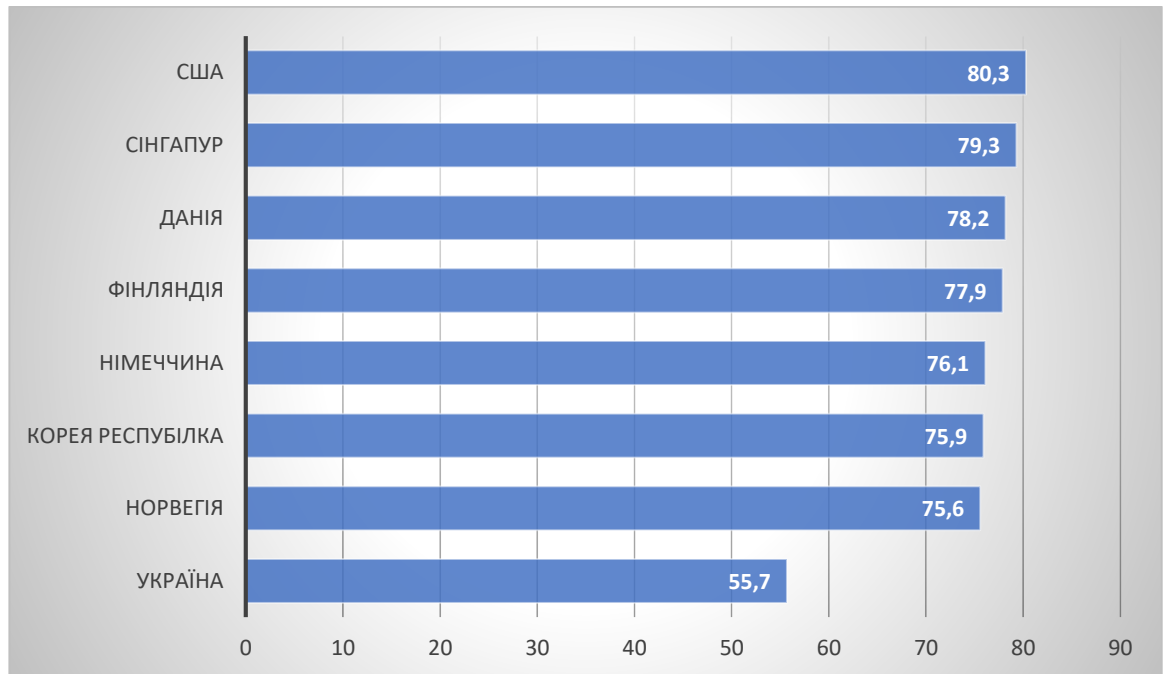

Рис. 3.2. Порівняння показника NRI-2022 України з розвиненими країнами
Джерело: [45].

Індекс NRI є комплексним показником, що включає численні індикатори стану ІКТ в країні, зокрема мобільні тарифи та ціни на телефони, доступ домогосподарств до широкопasmового інтернету, доступ до інтернету в школах та інших освітніх закладах, розробку мобільних додатків, впровадження нових технологій та інвестиції в них, кібербезпеку, адаптацію законодавчої бази до нових технологій, високотехнологічне виробництво тощо.

За даними Всесвітнього економічного форуму NRI в Україні є нижчим за показники інших країн. Найбільшим вагомою перевагою цифровізації є рівень цифровізації фізичних осіб (37 місце у рейтингу). Найслабшими аспектами є управління (57 місце) та вплив (57 місце), а також доступ до технологій (45 місце). Загалом, Україна займає 50 місце зі 150 країн, що є не досить гарним результатом [43].

Розвиток цифрових технологій та їх впровадження в економічні системи повинні базуватися не лише на технологічних аспектах, але й розглядатися як

комплексний соціально-економічний проєкт. Важливо враховувати роль суспільства, держави, бізнесу, технологій, освіти та культури. Ключовими факторами розвитку Індустрії 4.0 в Україні є:

- Консолідація урядових структур і стейкхолдерів у формуванні та реалізації програм розвитку цифрових технологій.
- Залучення ІТ-сектору для вирішення проблем внутрішнього ринку, зокрема в промисловому виробництві, через консультування з бізнес-практик і хай-тек технологій.
- Формування сучасної інноваційної екосистеми в промислових сегментах та співпраця з дослідницьким і інноваційним секторами.
- Інтеграція в глобальні ланцюги Індустрії 4.0 [20].

Зазначені напрямки вдосконалення цифровізації економіки України підвищать конкурентоспроможність українських підприємств, стимулюватиме внутрішній ринок, та сприятиме формуванню сектору підприємств з високою доданою вартістю як на національному, так і на світовому рівнях, що є особливо важливим для повоєнного відновлення економіки.

Для досліджуваної компанії ПП «Опалення Ніагара» перспектива впровадження цифрових технологій полягає у вдосконаленні процесу управління людськими ресурсами з допомогою цифровізації. На рис. 3.3 представлено програмні рішення, які пропонуються до впровадження в системі управління персоналом ПП «Опалення Ніагара».

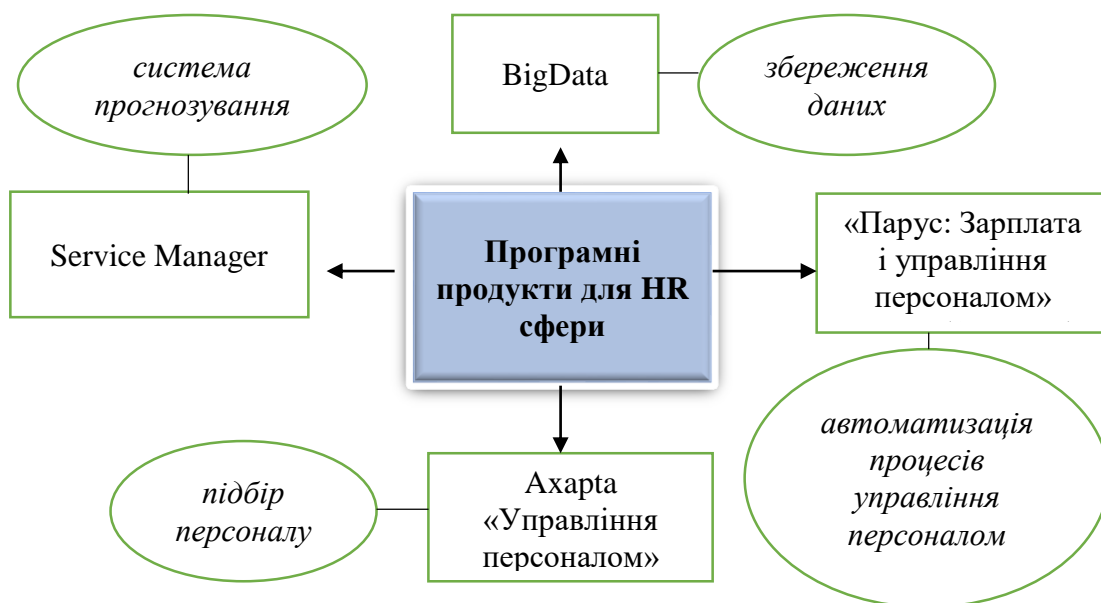

Рис. 3.3. Програмні рішення, які пропонуються до впровадження в системі управління персоналом ПП «Опалення Ніагара»

Джерело: [2].

Зазначені автоматизовані системи по роботі з персоналом в ПП «Опалення Ніагара» інтегруються у програму «Парус». Дана система дозволяє кадровій службі ефективно зберігати і працювати з BigData. На підставі даних обліку формуються аналітичні звіти про стан кадрового складу та ефективності управління персоналом. Крім того, є підтримка процесів «Узгодження» та «Затвердження» документів, що збільшує швидкість підписання документів і мінімізує бюрократизм, який є одним з індикаторів відповідності вимогам цифрової економіки.

Сучасна промисловість України відчуває різносторонній вплив від впровадження цифрових технологій, що покращують організацію виробництва та засоби виробництва. В основному, цифрові технології охоплюють великі підприємства з потужною виробничою базою та високим рівнем конкурентоспроможності.

У регіональному розрізі існують відмінності у масштабах і швидкості реалізації проєктів цифровізації. У більш розвинених та економічно стабільних регіонах ці процеси проходять швидше, ніж у менш розвинених та віддалених

територіях. Географічні особливості також можуть впливати на ці процеси, ускладнюючи їх реалізацію.

Таким чином, цифрові технології мають значний вплив на сучасну промисловість України, вдосконалюючи організацію та засоби виробництва, особливо на великих підприємствах з потужною виробничою базою. Впровадження інформаційних технологій відбувається швидше в економічно стабільних і добре розвинених регіонах, тоді як менш розвинені та віддалені регіони стикаються з певними труднощами через географічні особливості, які ускладнюють реалізацію таких проектів.

ВИСНОВКИ

1. Цифровізація – це впровадження цифрових технологій у різні сфери життя людини з метою підвищення її якості та розвитку. Суть цифровізації полягає в автоматизації процесів – переході інформації до більш доступного цифрового середовища, де його простіше обробити та проаналізувати, а також отримати точне рішення. Завдання цифровізації – зробити процес «гнучким», тобто за допомогою аналізу даних точно визначити, що необхідно ринку у конкретний момент та підлаштувати під це виробництво. Під цифровізацією економіки розуміється впровадження сукупності «вбудовуваних» у системи організаційного управління принципово нових засобів і методів обробки даних, що об'єднуються в цілісні технологічні платформи для цілеспрямованого створення, передачі, зберігання та відображення інформаційного продукту (даних, ідей, знань) та забезпечують максимальне зниження трансакційних витрат при взаємодії економічних агентів

2. Цифровізація економіки здійснюється на основі сучасних інформаційних технологій та відповідно до реальних економічних умов. Якщо раніше послідовно розвивалися виробничі, торгові, фінансові технології, то на даний час з'явилися нові економічні технології, які є основою сучасної економіки. Вони базуються на переважно горизонтальних взаємодіях (самоорганізації та сингулярності), інноваційному підприємництві (саморозвитку), інформаційному інжинірингу (самовдосконаленні) та автоформалізації (автоструктуруванні) економічних процесів.

3. За прогнозними оцінками Бостонської консалтингової групи обсяг цифрової економіки в світі сягне до 16 трлн дол. США вже у 2035 р. Глобалізація та зростання світових ринків, поряд із зростаючою

конкуренцією, змушують компанії створювати стійкі бізнес-моделі, менш вразливі до негативних впливів глобалізації. Глобалізація має значний вплив на діджиталізацію економіки, стимулюючи розвиток цифрової інфраструктури, впровадження інновацій та підвищення ефективності бізнесу та державних структур. Це створює умови для сталого економічного зростання та покращення якості життя.

4. Цифровізація несе як переваги, так і загрози економічній безпеці держави. Подальші цифрові трансформації мають здійснюватися з урахуванням усіх можливих ризиків для національної економіки. Вирішення існуючих проблем у цій сфері має відбуватися шляхом об'єднання зусиль усіх гілок влади, бізнесу та громадськості.

5. Аналіз світового досвіду дозволяє зробити висновок, що цифрова трансформація має велике значення для провідних економік світу. Існують дві принципово різні моделі участі держави в цифровій трансформації бізнесу: ринкова (саморегулювання) та адміністративно-управлінська.

6. Проведене дослідження цифровізації бізнес-процесів ПП «Опалення Ніагари» дало змогу встановити високий рівень впровадження цифрових технологій у виробничі процеси підприємства. Проте, з'ясовано, що в системі управління персоналом цифрові технології або не використовуються зовсім, або їх впровадження є на досить низькому рівні. Для вирішення даної задачі в компанії рекомендовано використовувати програму Ахарта «Управління персоналом», в якій автоматизовано підбір персоналу від заявки керівника на місці роботи, супровід кандидата у період оцінки до працевлаштування кандидата. Автоматизується ведення електронних табелів підрозділів компанії. Також автоматизована система мотивації персоналу: відбувається вивантаження даних з основної бази даних Ахарта, формування звітів та проставлення результатів КРІ співробітникам компанії, і при затвердженні керівником в базі даних, дані

вивантажуються автоматично в програму «Парус» для нарахування заробітної плати.

7. Сучасна промисловість України відчуває різносторонній вплив від впровадження цифрових технологій, що покращують організацію виробництва та засоби виробництва. В основному, цифрові технології охоплюють великі підприємства з потужною виробничою базою та високим рівнем конкурентоспроможності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гейко Т. Ю. Пріоритети розвитку підприємництва в Україні в умовах пандемії COVID-19 та в посткарантинний період. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2020. № 2 (73), С. 62– 71. URL: [https://doi.org/10.33987/vsed.2\(73\).2020.62-71](https://doi.org/10.33987/vsed.2(73).2020.62-71) (дата звернення: 05.05.2024).
2. Голобородько А. Соціально-економічні передумови та чинники розвитку цифрових трансформацій економіки. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 4. С. 125-130 URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/09/2022-308-19.pdf> (дата звернення: 15.05.2024).
3. Голобородько А. Ю. Цифрова економіка: підходи та особливості розвитку. *Бізнес Інформ*. 2022. №9. С. 10–18. URL: https://www.businessinform.net/article/?year=2022&abstract=2022_9_0_10_18 (дата звернення: 15.05.2024).
4. Карчева Г.Т., Огородня Д.В., Опенько В.А. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки. *Фінансовий простір*. 2017. № 3 (27). С.13–21. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Fin_pr_2017_3_4 (дата звернення: 15.05.2024).
5. Кіт Л. З. Еволюція мережевої економіки. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2014. № 3. Т. 2. С. 187-194 URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21

[ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Vchnu_ekon_2014_3\(2\)_42](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Vchnu_ekon_2014_3(2)_42) (дата звернення: 15.05.2024).

6. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні і у світі. *Економіка. Фінанси. Менеджмент*. 2016. № 6. С.106–107. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=efmapnp_2016_6_11 (дата звернення: 17.05.2024)
7. Купалова Г. І., Артюх Т. М., Бодяковська А. В. Стратегія розвитку електронної комерції в період пандемії COVID-19. *Підприємництво і торгівля*. 2021. № 28. С. 40–48. URL: <https://doi.org/10.36477/2522-1256-2021-28-06> (дата звернення: 11.05.2024).
8. Лапчук Я. С., Дуб М. Г. Теоретико-методичні аспекти формування механізму управління маркетинговими комунікаціями підприємств в умовах цифровізації. *Маркетинг і цифрові технології*. 2024. Т 8. № 1. С.109–122. URL: <https://mdtopu.com.ua/index.php/mdt/article/view/351> (дата звернення: 25.05.2024).
9. Ломовцева К. А., Степуріна С. О. Актуальні напрями та тенденції розвитку цифрової економіки. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/26e283db-9b91-4d05-9419-f5ab68504754/content> (дата звернення: 20.05.2024)
10. Малик І. П. Тенденції розвитку інформаційної економіки в Україні. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту*. 2013. Випуск 1 (14). С. 25-34. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi->

- bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Vsuem_2013_1_5 (дата звернення: 17.05.2024)
11. Мамбетоморов Азізбек. Цифрові технології як чинник формування інформаційного середовища нової економіки. *Наука та інноваційні технології*. 2020. 2 (15). С. 138-143.
 12. Мельниченко С. Г. Аналіз стратегічного менеджменту та його вплив на успішність організацій. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2024. № 3. URL: <https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/19/16> (дата звернення: 25.05.2024).
 13. Мних О., Андон А. О. Цифрова трансформація економіки і політика розвитку бренду компаній. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія Економіка*. 2023. Т. 15, № 30. URL: [https://doi.org/10.33296/2707-0654-15\(30\)-01](https://doi.org/10.33296/2707-0654-15(30)-01) (дата звернення: 25.05.2024)
 14. Паничок М. Ю., Швець Н. В., Бурко Я. В. Теоретичні основи становлення цифрової економіки: аналіз понятійного апарату. *Економіка. Фінанси. Право*. 2021. №8/1. С.5-11 URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/86733/1/ECONOMICS_09-10_2021.pdf;jsessionid=6A992DADCDC6EA1E65016DD6964963F5 (дата звернення: 17.05.2024)
 15. Пищуліна, О. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти. Центр Разумкова. 2020. URL: http://razumkov.org.ua/uploads/article/2020_digitalization.pdf (дата звернення: 15.05.2024)

- 16.ПП «Опалення Ніагара» :
https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/34473629/ (дата звернення: 20.05.2024)
- 17.Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 03 березня 2021 р. № 179. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/pro-zatverdzhennya-nacionalnoyi-eko-a179> (дата звернення: 20.05.2024)
- 18.Проскурніна Н., Бестужева С., Козуб В. Аналітичні аспекти дослідження поведінки споживачів в умовах цифровізації економіки України. *Економіка та суспільство*. 2022. № 36. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-40> (дата звернення: 25.05.2024).
- 19.Решетов С. О., Полусмяк Ю. І. Вплив цифрової трансформації економіки на економічну безпеку. MANAGEMENT AND ENTREPRENEURSHIP: TRENDS OF DEVELOPMENT ISSUE. 2022. №4 (22). С. 8-16 URL: <file:///C:/Users/john/Downloads/406-Article%20Text-476-1-10-20221221.pdf> (дата звернення: 17.05.2024)
- 20.Решетов С. та Полусмяк Ю. Вплив цифрової трансформації економіки на економічну безпеку. *Менеджмент і підприємництво: тенденції розвитку*. 2022. 4(22). С. 8-16 URL: <https://journals.maup.com.ua/index.php/economics/article/view/2784> (дата звернення: 17.05.2024)
- 21.Світовий рейтинг цифрової конкурентоспроможності – IMD. URL: <https://www.imd.org/centers/worldcompetitiveness-center/rankings/world-digital-competitiveness/> (дата звернення: 21.05.2024)
- 22.Стендер С. В., Лисак О. І., Лук'яненко Н. Е. Розвиток електронної комерції та її вплив на цифрову економіку. *Академічні візії*. 2023. №

4. URL: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8420621> (дата звернення: 18.05.2024).
23. Тульчинський Р. В., Горбатюк М. Р. Вплив цифровізації на розвиток економічних систем в умовах глобалізації. *Науковий журнал «ECONOMIC SYNERGY»*. №1 (7). 2023. URL: <https://es.istu.edu.ua/EconomicSynergy/article/view/89/66> (дата звернення: 21.05.2024)
24. Цифровізація економіки як фактор економічного зростання : колективна монографія / За заг. ред. О. Л. Гальцової. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 260 с. URL: https://www.researchgate.net/profile/Vasyl-Gorbachuk/publication/352314740_Development_of_intellectual_property_industrialization_and_digitalization/links/60c35b34a6fdcc2e6132aaad/Development-of-intellectual-property-industrialization-and-digitalization.pdf (дата звернення: 17.05.2024)
25. Шевченко А. В., Стельмашенко О. О., Марчук В. В. Зміни споживчої поведінки в умовах трансформації цифрових маркетингових комунікацій. Проблеми системного підходу в цифровій економіці. 2023. № 1 (90). С. 44–53. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/59310> (дата звернення: 17.05.2024)
26. Шипошников К., Вікнянська А., Гулей, А. Дякона, А. Жаворонок, К. Ковтонюк, А. І. Косач, В. Ляшенко, П. Нікіфоров Системні проблеми цифровізації національної економіки України URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-7-03-08/2023-7-03-08> (дата звернення: 11.05.2024)
27. Краус Н. М., Голобородько О.П., Краус К. М.. Цифрова економіка: тренди та перспективи авангардного характеру розвитку. 2018. № 1 URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi->

bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=efek_2018_1_8 (дата звернення: 11.05.2024)

28. A Europe fit for the digital age: Empowering people with a new generation of technologies, 2020. URL: <https://www.euractiv.com/wp-content/uploads/sites/2/2020/02/Europe-fit-for-the-digital-age-LEAK.pdf> (дата звернення: 15.05.2024).
29. Burkaltseva, D. D., Kosten, D. G. and Vorobyov, Yu. (2017), “Algorithm for the implementation of the program of “digital economy”. Conference Proceedings of the International Economic Conference. Polytechnic University. 141–147. URL: https://www.researchgate.net/publication/333424929_Implementation_of_the_international_standards_of_supreme_audit_institutions_in_conditions_of_digital_economy_and_society_development (дата звернення: 15.05.2024).
30. Collis Avinash and Brynjolfsson Erik. Measure the Digital Economy? *Harvard Business Review*. 2019. С. 140–149. URL: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2023-1-6> (дата звернення: 15.05.2024).
31. D. Savić, From digitization, through digitalization, to digital transformation, 2021. URL: <https://www.researchgate.net/publication/332111919>. (дата звернення: 11.05.2024).
32. Development of digital infrastructure and blockchain in Ukraine / N. Ushenko et al. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. 2023. No. 6 P. 162–168. URL: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2023-6/162> (дата звернення: 25.05.2024)

33. European Economic and Social Committee, The digital single market – trends and opportunities for SMEs. 2020. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52017IE1768> (дата звернення: 17.05.2024)
34. Impact of digitalization on international financial security in conditions of sustainable development / O. Desyatnyuk et al. *Problemy Ekorozwoju*. 2024. Vol. 19, No. 1. P. 104–114. URL: <https://doi.org/10.35784/preko.5325> (дата звернення: 20.05.2024).
35. Industrial Internet Consortium. URL: www.iiconsortium.org (дата звернення: 21.05.2024)
36. J. Bumann, M. Peter, Action fields of digital transformation – a review and comparative analysis of digital transformation maturity models and frameworks, in: *Digitalisierung und andere Innovationsformen im Management*, Edition Gesowip, 2023, pp. 13–40.
37. Jan M. Pawlowski. Digital Transformation – how to survive in the age of Digitization. Conference «New Pedagogical Approaches in STEAM Education». 2019. September 26-27, 2019. Kyiv URL: https://www.researchgate.net/publication/372104060_Digital_Transformation_in_Education_Model_for_Higher_Educational_Institutions (дата звернення: 17.05.2024)
38. Karimov N., Rano A. Digital transformation of the economy as a new challenge to economic security. URL: <https://dl.acm.org/doi/fullHtml/10.1145/3508072.3508129> (дата звернення: 20.05.2024)
39. Koliada-Berezovska, T., Romanova, O. Digitalization of education for the sustainable development sake: linguistic aspect. Theoretical and applied aspects of sustainable development, Monograph-33, Publishing House of Katowice School of Technology, 2020. p. 166-173. URL:

- <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/10428> (дата звернення: 17.05.2024)
40. Kryshtanovych S., Prosovych, O., Panas Y., Trushkina N., Omelchenko V. Features of the Socio-Economic Development of the Countries of the World under the influence of the Digital Economy and COVID-19. *International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. №22(2). С.9-14 URL: http://paper.ijcsns.org/07_book/202202/20220202.pdf (дата звернення: 17.05.2024)
41. Made in China 2025. Archived 2018-12-29 at the Wayback Machine. CSIS. 2015 URL: <https://www.csis.org/analysis/made-china-2025> (дата звернення: 17.05.2024)
42. Network Readiness Index 2022. Benchmarking the Future of the Network Economy. Portulans institute. URL: <https://networkreadinessindex.org/> (дата звернення: 21.05.2024)
43. Nigel Guenole, Chris Lamb, and Sheri Feinzig. Competencies in the AI era. IBM Talent Management Solutions. 2022. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/20-best-hr-analytics-articles-may-jun-2017-david-green> (дата звернення: 17.05.2024)
44. Pagoropoulos A., Pigosso D., McAloone T. The emergent role of the digital technologies in the Circular Economy. *The 9th CIRP IPSS Conference: Circular Perspectives on Product/Service-Systems*. 2023. P. 19-24. URL: https://www.researchgate.net/publication/317336791_The_Emergent_Role_of_Digital_Technologies_in_the_Circular_Economy_A_Review (дата звернення: 17.05.2024)
45. Riya Sand. HR and Cloud Computing: How the Cloud is Transforming HR. URL: <https://www.hrtechnologist.com/>

- articles/digitaltransformation/hr-and-cloud-computing-how-the-cloud-is-transforming-hr/ (дата звернення: 22.05.2024)
46. Tabouli E., Habtour N. The impact of Human resources management on employee performance: organizational commitment mediator variable. *Asian Social Science*. 2021. Vol. 12. № 9. P. 176-192 URL: https://www.researchgate.net/publication/306920362_The_Impact_of_Human_Resources_Management_on_Employee_Performance_Organizational_Commitment_Mediator_Variable (дата звернення: 17.05.2024)
47. Tapscott D. The Digital Economy. 1994. URL: <http://dontapscott.com/books/the-digitaleconomy> (дата звернення: 15.05.2024)
48. Tapscott, Donald, (1996). The Digital Economy. McGraw-Hill URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/32305/2/BRCDGV_2019_Shkolnyk_I-Formation_of_the_digital_472-483.pdf (дата звернення: 17.05.2024)
49. Team Kissflow. Banking Technologies in 2024: Staying Ahead of the Curve. Kissflow. 2024. URL: <https://kissflow.com/solutions/banking/banking-technologies/> (дата звернення: 20.05.2024)
50. The future of HR 2019: In the Know or in the No. KPMG International Cooperative, 2022. URL: (дата звернення: 17.05.2024)
51. The new age: artificial intelligence for human resource opportunities and functions. Survey by EY (Ernst & Young LLP). URL: [https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-the-new-age-artificial-intelligence-forhuman-resource-opportunities-and-functions/\\$FILE/EY-the-new-age-artificial-intelligencefor-human-resource-opportunities-and-functions.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-the-new-age-artificial-intelligence-forhuman-resource-opportunities-and-functions/$FILE/EY-the-new-age-artificial-intelligencefor-human-resource-opportunities-and-functions.pdf) (дата звернення: 24.05.2024)

52. Turner P. et al. Talent: Strategy, Management, Measurement. London: CIPD, 2021. 84 p.

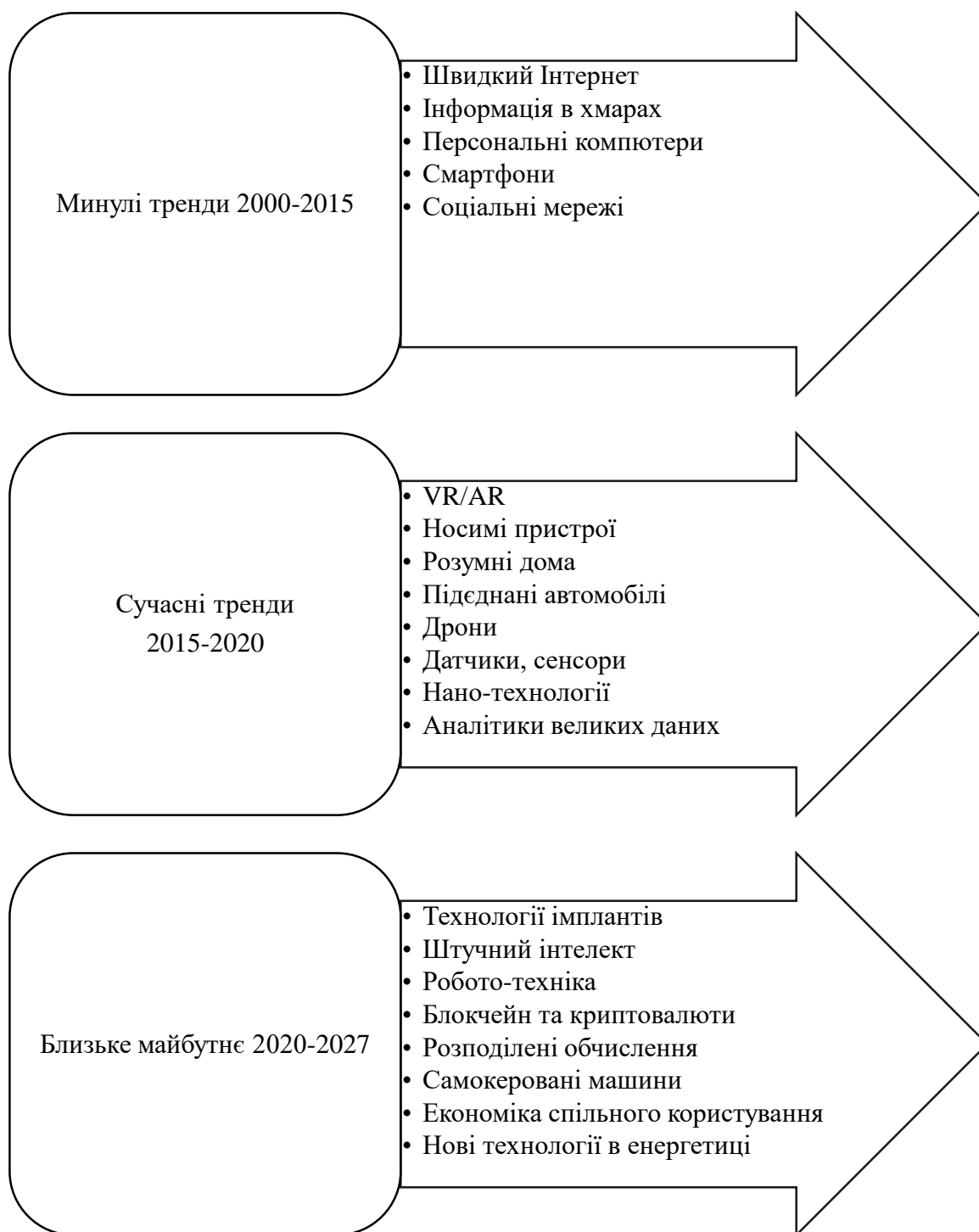
ДОДАТКИ

Додаток А

Проблемні аспекти розвитку цифрової економіки у різних країнах світу

Країни	Загрози	Рішення
Великобританія, Сінгапур, Нова Зеландія, ОАЕ	Складність підтримки тривалий час високих темпів зростання	Створення нового попиту Розробка інноваційних рішень
Швеція, Данія, Австрія, Швейцарія	Втрачають динаміку розвитку	Зміна економічної моделі Активізація розвитку цифрових технологій, інноваційних рішень
Малайзія, Болівія, Кенія	Нерозвинута інфраструктура, низька якість інституційного середовища	Створення інститутів для стимулювання інновацій
Пакистан, Перу та ін.	Низький рівень цифровізації, низька динаміка розвитку, інфраструктури, інституційні обмеження, не підготовлений споживач	Покращення доступу населення до інтернету за рахунок збільшення підключень до мобільного інтернету
США, Китай	Домінування великих технологічних компаній, монополізація ринку	Стимулювання конкуренції Введення антимонопольних заходів
Індія, Бразилія	Розрив у доступі до цифрових технологій, низький рівень цифрових навичок	Інвестиції в інфраструктуру Освітні програми з цифрової грамотності
Німеччина, Франція	Загрози кібербезпеки, захист критичної інфраструктури	Підвищення рівня кібербезпеки Розробка національних стратегій захисту критичної інфраструктури
Японія, Південна Корея	Автоматизація та зайнятість, соціальна напруженість	Перекваліфікація працівників Підтримка малого та середнього бізнесу
Росія, Туреччина	Регулювання та правова база, захист даних	Розробка законодавства з захисту даних Введення сучасних правових норм для цифрової економіки
Єгипет, ПАР	Недостатні інвестиції в інфраструктуру, бар'єри для стартапів	Стимулювання інвестицій в цифрову інфраструктуру Підтримка стартапів та малого бізнесу
Канада, Австралія	Етичні питання ШІ, прозорість алгоритмів	Розробка етичних норм для ШІ Підвищення прозорості алгоритмів

Світові цифрові тренди

Додаток В

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЕКОНОМІКИ США**Бурячик А., бакалавр***Науковий керівник:**д.е.н., професор Т.О. Зінчук*

Вступ. Модель економіки США вважається однією з найкращих у світі, окрім того, через те, що долар є міжнародною валютою, а США є без сумніву світовим економічним лідером, то весь світ переймається зрушеннями ВВП та діяльністю фондових бірж цієї держави, адже перебіг економічних процесів в США є одним з основних генераторів зрушень економіки в усьому світі. Тож давайте охарактеризуємо основні характеристики економіки даної держави.

Загальні відомості про США. Сполучені Штати Америки – це федеративна республіка у Північній Америці, що складається з 50 штатів та одного федерального округу, населення якої близько 330 млн осіб, а площа якої 9,3 млн кв. км., окрім цього має ще низку володінь (островів в океанах), де розміщені військові бази.

Межує на півночі з Канадою, на півдні – з Мексикою, а на північному заході морськими протоками проходить державний кордон США та Росії; має вихід до трьох океанів і хоч узбережжя Північного Льодовитого океану практично не використовується, проте через Атлантичний та Тихий океани США підтримує активні зв'язки з багатьма країнами світу.

США - це найбільший боржник у світі, однак при цьому має найбільше в світі ВВП (що там казати, адже лише тільки штат Каліфорнія має ВВП більший ніж у Великобританії!) і ніхто не боїться давати кредити, адже їх завжди віддають. Це забезпечується перш за все значним обсягом експорту продукції, що забезпечує притік коштів в США (зокрема, раніше США займала перше місце в світі за обсягом експорту, а зараз з невеликим відривом знаходиться на третьому), окрім того, лише третина боргу США - це борг перед іноземними урядами і організаціями, а більшу ж частину суми США винні своїм громадянам, компаніям та урядовим організаціям (облігації внутрішньої державної позики).

ВВП США постійно зростає (близько 3% щороку), що дозволяє не лише не перейматися боргами, але й тримати під контролем кредитну політику.

Забезпеченість ресурсами та умови їх використання. На території США є багаті поклади майже усіх відомих нині ресурсів! Зокрема, саме на США припадає понад 20% усіх світових запасів мінеральних ресурсів, а також вагома частка нафти та газу тощо. Забезпечена держава і трудовими ресурсами, адже чисельність американців стабільно збільшується не лише за рахунок природного приросту, але й завдяки постійного притоку іммігрантів - все це забезпечує державу не лише необхідною робочою (дешевою, але все одно багатою висококваліфікованими спеціалістами якщо говорити про іммігрантів) силою, але й збільшує споживчий ринок, що стимулює економіку розвиватися надалі. Так, США переманює на свою сторону багатьох спеціалістів - майстрів своєї справи - за гарну платню, а іммігранти з Мексики, Росії тощо виконують низькооплачувану роботу [4].

Завдяки великій протяжності з півночі на південь держава знаходиться в багатьох кліматичних зонах, окрім того на території держави є як низовини так і гірська місцевість, як поля так і ліси, що дозволяє сільському господарству розвиватися у всіх напрямках : від вирощування цитрусових до зернових культур, від вирощування свиней до овець, а також інших тварин, що не є придатними безпосередньо в їжу (домашні тваринки).

Ще одним немаловажливим фактором є освіта - лише 11 % американців мають освіту, нижчу за середню. Рівень безробіття невисокий: 3-5 % [3]. Високий рівень освіти й професійної підготовки трудових ресурсів дозволяє не лише виробляти справді якісну продукції та розробляти нові види продукції, але є й важливим чинником переваги американських корпорацій у конкурентній боротьбі як на внутрішньому так і на світовому ринку.

Окрім того, у своїй діяльності фірми США постійно орієнтуються на найновіші наукові розробки та передову техніку, що дозволяє завжди йти в ногу часу та дотримувати якість продукції при мінімізації затрат.

Структура економіки. За характером своєї економіки США - це індустріально-аграрна країна, в якій високорозвинені як промисловість, так і сільське господарство, але й дуже велике значення має саме невиробнича сфера, а саме сфера обслуговування населення. Так, у ВНП США 2% доводиться на первинний сектор (сільське і лісове господарство, рибальство), 29% на вторинний сектор (промисловість і будівництво), 69% на третинний сектор (сфера послуг), однак настільки низькі частки сільського господарства і видобувної промисловості зовсім не означають, що вони слабо розвинені або не мають великого значення для країни. Навпаки, за розмірами їх продукції США стоять на одному з перших місць у світі. Вони не

тільки забезпечують своє населення продуктами харчування, але і мають значний надлишок для вивезення за кордон [2].

Для галузевої структури виробництва характерне зростаюче переважання обробної промисловості над сільським господарством і видобувною промисловістю, число зайнятих у яких все зменшується, однак це не через проблеми в даних галузях чи щось подібне, а через автоматизацію виробництва, що дозволяє зекономити не лише на оплаті праці, але й на здоров'ї самих працівників, хоч і потребує більшого капіталовкладення.

Тиск на підприємницьку діяльність та інша політика. США відомі у всьому світі своєю гуманністю та демократією, стосується це і тиску на підприємців - він майже відсутній. Якщо бути точнішим, то розпочати власну справу може кожен, окрім того займатися може майже будь-яким видом діяльності за умови дотримання законодавства (виключеннями є сфери діяльності на ведення яких спочатку необхідно отримати ліцензії (наприклад виробництво зброї), а також ті види діяльності, для яких зазначено мінімальний розмір вкладеного капіталу (банківська діяльність тощо)).

Податковий тягар на підприємців наявний, однак він не заважає ані вести діяльність, ані надалі розвиватися як малим так і великим підприємствам. Тобто хоч близько третини доходів державного бюджету США складають податкові надходження від податку на прибуток, проте податкова система розроблена таким чином, щоб не заважати саме малому та середньому бізнесу (основний тягар несуть великі підприємства) [1].

Окрім того, кожен громадянин може піти і взяти кредит на доволі велику суму при мінімальному відсотку за його користування на відкриття власної справи, а в разі невдачі банк з великою вірогідністю спише цей борг, що говорить про сприяння розвитку дрібного бізнесу.

Висновки. Отже, економічна модель США, яка сьогодні більшістю держав визнається однією з найбільш ефективних, характеризується мінімальним регулюванням підприємництва, низькими торговельними бар'єрами, стабільною моне-тарною політикою (що забезпечується більш високим рівнем приросту ВВП над інфляцією). Сприятливі кліматичні умови, а також міграційна політика та використання передових наукових розробок дає змогу Сполученим Штатам бути на крок попереду інших держав світу, що, своєю чергою, забезпечує конкурентоспроможність американської економіки.

Високий рівень економічного розвитку США сприяє тому, що для приросту ВВП на 1% потрібно менше 1% інвестицій в економіку. Політика уряду сприяє розвитку бізнесу (зокрема, навіть виділяють кошти на його розвиток).

Отож, серед найважливіших чинників, що забезпечують Сполученим Штатам роль лідера у сучасному світі, виділяють:

- їхню перевагу над іншими країнами за масштабами та багатством ринку;
- ступінь розвитку ринкових структур;
- рівень науково-технічного потенціалу;
- потужну систему зовнішньоекономічних зв'язків у торгівлі, інвестиціях, банківському капіталі;
- рівень продуктивності праці;
- багатство ресурсами;
- гарнозважену політику, що сприяє розвитку економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. "The CIA World Factbook." Central Intelligence Agency (CIA) : www.cia.gov
2. Krugman, Paul, and Robin Wells. "Economics." Worth Publishers, останнє видання.
3. Гейц, В. М. "Сучасні тенденції розвитку економіки США." Харків: Видавництво "Промінь", 2021.
4. "Економіка США: статистичний огляд." Державна служба статистики України: www.ukrstat.gov.ua

Додаток Г

**МІЖНАРОДНИЙ БІЗНЕС В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ:
РОЗВИТОК ЧИ ВИЖИВАННЯ В УМОВАХ КРИЗИ?****Бурячик А., бакалавр***Науковий керівник:**д.е.н., професор Куцмус Н.М.*

Постановка проблеми. Пандемія коронавірусу принесла разом із собою багато змін, які змушують суб'єктів міжнародного бізнесу, уряди окремих країн світу та системи глобального менеджменту адаптуватися до новітніх умов діяльності. Зокрема, йдеться про жорсткі карантинні обмеження, соціальне дистанціювання, або й повне чи тимчасове припинення роботи фірм та підприємств. Перед появою та впливом таких обмежень лишилися безсилими навіть найбільш економічно розвинені країни світу. Отже, існує науковий та практичний інтерес до аналізу тенденцій розвитку міжнародного бізнесу в умовах пандемії COVID-19, а також аргументації перспектив збереження конкурентних позицій на світовому ринку в карантинний та пост-карантинний період, що й визначено метою цього дослідження.

Виклад основного матеріалу. Новітні умови ведення міжнародного бізнесу змусили переоцінити перспективи його розвитку, проте залишили незмінними таку тенденцію як розвиток високих та інформаційних технологій. В даному контексті інформаційні технології стали ключем до оптимізації бізнесу, підвищення його ефективності, що в свою чергу сприяє капіталізації будь-якої компанії. У зв'язку з цим, можна виокремити три принципово нові ознаки, яких набув бізнес з розвитком високих технологій: а) управління бізнес-процесами може ефективно здійснюватися, не виходячи з офісу; б) комунікації можуть здійснюватися в режимі реального часу; в) організації мають можливість охоплювати всі ринки товарів, капіталів, робочої сили і інформації, які їх

цікавлять [1]. В свою чергу варто відмітити, що саме ці ознаки, по суті, і пояснюють важливість ролі інформаційних технологій.

Серед таких технологій - індивідуальні платформи штучного інтелекту як технологія майбутнього, яка зовсім скоро стане реальністю. За прогнозами IDC, близько 75% глобальних компаній впровадять інтелектуальну автоматизацію та розробку операційних процесів до 2022 р., а ще згодом вона стане невід'ємною частиною будь-якого успішного бізнесу. На захист інтересів та цифрових можливостей міжнародного бізнесу в сучасних умовах виступає поширення 5G, яке здатне істотно покращити командну роботу та швидкість Інтернету, реалізує зростаючу потребу в конфіденційності та захисті даних. На перший план виходять і заходи безпеки для хмарних технологій та мобільних пристроїв, які набувають довіри серед споживачів та стають все більш ефективними в управлінні відносинами з клієнтами, аутсортингу, а також поширенні програм блокчейну. Відносно останньої технології необхідно зауважити розширення рамок його цільового призначення в сучасному міжнародному бізнесі – від продукування криптовалюти до підвищення ефективності і захисту смарт-контактів та транзакції, протидії крадіжкам [2].

Зважаючи на динамічність змін глобальної економіки спостерігаються не лише інформаційно-орієнтовані трансформації міжнародного бізнесу, а й інші тенденції змін. Серед них – просування екологічно чистих технологій та пріоритету турботи про навколишнє середовище і екологічний розвиток, соціальної привабливості компаній для споживачів та співробітників та формування позитивного іміджу.

В контексті викликів пандемії необхідно підкреслити значимість для розвитку підприємств-суб'єктів міжнародного бізнесу систем антикризового менеджменту, адже саме від нього залежить формування стабільних виробничих систем та їх подальше зростання [3, с. 148]. Антикризове управління в умовах пандемії – це підхід до управління підприємством, спрямований на подолання

або відвертання кризового стану, що проявляється в неплатоспроможності, банкрутстві, збитковості тощо в умовах адаптації до карантинних обмежень та їх наслідків. До сьогоднішнього дня жодна установа глобального рівня або й держава в цілому, попри наявність у штаті ряду антикризових спеціалістів, не спроможна передбачити глобальну кризу, як наслідок – більшість були на грані банкрутства, а у випадку держав – дефолту. Це, зокрема, підтверджується прогнозом Світового Банку, який аргументував зростання валового внутрішнього продукту України у 2021 р. на рівні 3,8%, проте переглянув його на наступні два роки. При цьому, за прогнозами організації, ВВП України і у 2022-му, і 2023 році зростатиме на 3,1% [4].

В контексті кризи розвитку міжнародного бізнесу в умовах пандемії необхідно наголосити, що більшість компаній світу були неготовими до настання поточної коронавірусної кризи навіть в умовах наявності антикризових кризис-менеджерів, серед завдань яких – прогнозування кризових ситуацій і розробка стратегій їх стримування й випередження, а в умовах самої кризи – її нейтралізація або мінімізація наслідків. Відмітимо також і те, що правильне використання антикризових заходів та правильне антикризове управління в цілому, можуть сприяти якісному веденню бізнесу та його розквіту навіть в умовах пандемії. Підтвердженням даного твердження є цьогорічна динаміка ВВП країносносних торговельних партнерів України, яка демонструє, що вправний менеджмент та робота над плануванням та передбаченням негативних процесів може сприяти розвитку.

Висновки. Виходячи із наведеного вище можна стверджувати, що не зважаючи на усі виклики, з якими стикнувся міжнародний бізнес в умовах пандемії, він зберіг свій потенціал до зростання. Так, пандемія дійсно принесла доволі значні проблеми та ускладнення як для національних, так і для міжнародних суб'єктів господарювання (при чому значна частин із них не змогла втриматися на ринку та внаслідок пандемії була вимушена його

покинути). Проте для іншої групи компаній криза пандемії обернулася переходом на якісно вищий рівень розвитку та освоєнням новітніх технологій ведення бізнесу, зародженням та активізацією в ньому нових тенденцій, які наближають до споживача у цифровому середовищі, роблять його більш чутливим до принципів сталого розвитку. Отже, міжнародний бізнес в умовах пандемії набув нових стимулів до розвитку.

Список використаної літератури:

1. Баранов Р.А. Основні тенденції міжнародного бізнесу // [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/35832/1/33_198-203.pdf.
2. Blueback Global: Тенденції міжнародного бізнесу 2020 // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://bluebackglobal.com/trends-in-international-business-2020/>. 3. Скібіцький О. М. Антикризовий менеджмент : навч. посібн. К. Центр учбової літератури. 2009. 568 с.
4. Світовий банк покращив прогноз зростання ВВП України на наступні два роки [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3328279svitovij-bank-pokrasiv-prognoz-zrostanna-vvp-ukraini-na-nastupni-dva-roki.html>.

Додаток Д

ВПЛИВ ВІЙНИ НА МІЖНАРОДНИЙ ЛОГІСТИЧНИЙ БІЗНЕС**Бурячик А., бакалавр***Науковий керівник:**д.е.н., професор Куцмус Н.М.*

Повномасштабне вторгнення з боку Російської Федерації шокувало кожного із нас, змусило змінити життя та переглянути свої цінності. Абсолютно кожна сфера суспільних відносин зазнала втрат, а ці наслідки призвели до складної економічної ситуації в Україні. У особливо непростому становищі опинився логістичний бізнес, котрий у XXI столітті відіграє вкрай важливу роль. Загалом, реалії війни наклали обмеження, у першу чергу, на сполучення та доставку. Усі проблеми, що виникли можна було вирішити двома способами, або оптимізувати процеси та адаптуватися, або визнати неможливість цього, підставляючи під загрозу ряд інших сфер. Більшість логістичних бізнесів обрали саме перший шлях.

У сучасному світі, логістика відіграє вкрай важливу роль, а також є однією із перспективних напрямів розвитку сфери бізнесу. У науковій літературі, під поняттям «логістика» розуміється вдосконалена система планування, контролю, управління та регулювання потоками ресурсів на підприємствах як єдиним цілим, допомагає заощаджувати гроші, час, обладнання, продукцію тощо. Не є дивним, але логістика дозволяє контролювати всі процеси, : постачання, продаж, транспортування, закупівлю [1]. З розвитком кожної сфери життя, роль логістики також зростає, особливо тоді, коли більшість компаній націлені на результат, але також і на зменшення витрат, пов'язаних із доставкою матеріального потоку від джерела до кінцевого споживача. Сьогодні, логістична діяльність забезпечує підвищення конкурентоспроможності підприємства, установи чи організації та допомагає швидко реагувати на зміни ситуації на ринку.

Як і будь-який бізнес, цей мав також ряд проблем у мирний час. Такими були:

- управління запасами;
- закупівля та постачання на склад;
- умови постачання

Під час війни, як не дивно, проблеми лише збільшилися й до вищезазначених приєдналися такі:

- 1) відмова від зберігання і накопичення товару

Знаходження товару на складах призводить до «замороження» доходів підприємства. Також під час війни, тримати товар на складах є небезпечним, оскільки може призвести не лише до його втрати, але й до ряду інших проблем, які пов'язують із товаром;

2) зміна складських умов

Як не дивно, але більшість складських приміщень знаходилося на східній частині України, особливо у Київській області, але війна змусила перевести товар у менші приміщення на західну частину нашої держави;

3) ускладнення логістичних операцій

Під час війни існує вкрай високий рівень небезпеки, а тому перевірки на блокпостах, огляди, заборона проїзду під час комендантської години обтяжує логістику;

4) різкі зміни маршрутів

Проживаючи у країні, котра знаходиться під постійними обстрілами, чітко вибудувати маршрути неможливо, оскільки ніколи не знаєш як діятиме ворог, бо нові атаки можливі у будь-який момент. Так, навіть заздалегідь заготовлені маршрути не допоможуть у вирішенні цієї проблеми;

5) складнощі із закупівлею товарів

6) загрози щодо зникнення/викрадення товару та інше

7) відсутній доступ до товару

8) дефіцит транспорту

Під час війни транспорт є необхідним, оскільки допомагає не лише перевозити людей чи гуманітарну допомогу, але й допомагати у виконанні бойових завдань. Як не дивно, але на початку війни значну кількість транспорту було залучено для більш необхідних цілей, тоді як логістичний бізнес не мав такого транспорту;

9) значні ліміти на паливо

Як вже згадувалося вище, у час воєнного стану паливо є необхідним й не лише для транспорту, а атаки Росії по нафтобазах лише погіршили ситуацію [2].

Перебудова системи логістики стала однією із ряду проблем, з якими зіштовхнулася Україна після вторгнення РФ. Дії країни-агресора призвели не лише до порушення логістичних процесів, але й до їх відсутності. Такими стали є морські перевезення, які становлять приблизно 65% всього експорту, авіап перевезення, погіршення функціонування залізничних шляхів та ускладнення роботи автомобільного транспорту. Через руйнування складів та логістичних центрів, обірвались поставки сировини з найбільших виробничих міст (Харкова, Запоріжжя, Маріуполя, Херсона інші). Сукупність таких проблем призвели до втрат

налагоджених логістичних маршрутів, збільшення часу доставки, значного підвищення цін за перевезення, зменшення запасів товару та інше [3].

Війна в Україні також негативно вплинула на процеси за межами нашої держави, а ряд розвинених країн постраждали. Так, наприклад, як відомо, наша держава була однією із країн, котра постачала продовольчі товари (зерно, крупи, насіння соняшника і т.д.). Через збройний конфлікт, знищення складів та блокування росіянами існуючих, в Європі утворився дефіцит необхідних товарів. Значна кількість держав змушені були ділити між собою необхідне. Навіть домовленості із країною-агресором не допомагали.

Не варто забувати, що логістика є вкрай важливою під час війни. Так, зброя, гуманітарна допомога, необхідна техніка – це все країна, що зазнала вторгнення потребує отримати від союзників досить швидко, але через зруйновані транспортні шляхи, бойові дії чи ряд інших причин, усе необхідне приходиться невчасно. Лише з початком війни, кожен з нас зрозумів усю важливість логістики у сучасному світі, а особливо в умовах збройного конфлікту.

Отже, з проаналізованого можемо зрозуміти, що логістичний бізнес є важливим як на рівні держави, так і на рівні бізнесу, а ще на міжнародній арені. Незважаючи на зміни та складнощі, логістика постійно працює та не зупиняється, допомагаючи нам та покращуючи життя іншим. Нині, попри проблеми, які існують, значна частина компаній у сфері логістики продовжує працювати.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Тарасенко Ю. В. Економічна наука. Економічна сутність та значення логістики для діяльності підприємств: http://www.economy.in.ua/pdf/5_2015/30.pdf
2. Ісаченко І. Зберегти та забезпечити: як змінилася логістика в Україні під час війни: <https://mind.ua/openmind/20241674-zberegiti-ta-zabezpechiti-yak-zminilasya-logistika-v-ukrayini-pid-chas-vijni>
3. Литюга Ю., Морожик О. Логістика як ключовий фактор функціонування підприємства у військових умовах: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/37814/Ipspr_5-22_102.pdf?sequence=1